

OMNES UNUM

Leto XVII
1970
Številka 1

Molitev

*Usi, ki Te kličejo Oče,
so bratje —
delavci iz Zagreba in Ljubljane,
študent iz Ghane,
praktikant iz Pakistana —
naši bratje.
Naše sestre so matere iz Sicilije
in žene iz Andaluzije.
In mi?
Ali smo njihovi bratje in sestre?
Ali smo pripravljeni biti njim enaki?
Kar delamo, to smo,
Zdi se nam vse popolnejše kot to, kar vidimo na svojih bratih.
Ako smo pošteni, nas mora biti sram.
Naša ošabnost je velika!
Daj nam nove oči,
Oče,
in novo srce,
da bomo v vsakem človeku
Tebe spoznali
in Ti ljubeče služili.
Amen!*

(Molitev je delno vzeta iz žepnega koledarja Akcije „365“. Molil jo je dr. K. Winkler iz Freiburga v St. Gallenu pri mašnih prošnjah v dneh 20. in 21. oktobra lani.)

Dr. Lojze Ambrožič:

Demitizacija

Razpravo razdelimo v tri dele: najprej bomo govorili o mitu in njegovi funkciji, nato o problemu mita in razodetja in naposled o problemu, ki je osnovnejši od demitizacije, namreč o transkategorizaciji.

1. Kaj je mit?

Z besedo „mit“ po navadi razumemo pripovedko o bogovih; mit nam je nekaj neresničnega, izmišljenega, fantastičnega. Toda to ne pomeni, da je beseda pomenila isto ljudem, ki so mite ustvarjali, jih pripovedovali in vanje verjeli. Preden sploh govorimo o mitu in demitizaciji, se moramo vprašati, kaj je mit njim pomenil, kakšno funkcijo je igral v njih miselnosti, življenju in družbi. Če si predstavljamo, da je nastala mitologija le vsled veselja ob ustvarjanju pripovedk, se motimo.

Mit je poskus spoznati in izraziti red veselja, malega in velikega; je poskus vnesti red v džunglo pojavov, ki na človekovo življenje odločujoče vplivajo, ki pa so od človeka več ali manj neodvisni. Ti pojavi in sile, ki se skrivajo za njimi, so ne le neodvisni, ampak tudi močnejši od človeka. Če hoče ohraniti življenje, se jim mora podrediti in se prilagoditi njih ritmu. Tu gre za naravne sile in pojave, kot so rast, vreme, sonce, dež, bolezni, reke, morje, tek sonca, lune in zvezd. Človek spozna in izrazi red v delovanju teh sil s pomočjo mita. Mit mu pomaga, da se jim pravilno podredi, jih zna uporabiti sebi v prid ali se jih vsaj varovati, če so ali postanejo sovražne. Spoznanje in izražanje s pomočjo mita je torej

dinamično, t. j. v službi človekovega življenja in obstanka. Po mitu se človek uvrsti v red vesolja.

Naj omenimo predvsem dve posebnosti mita, kakor ga poznamo. Prva posebnost: sile so poosebljene. Sonce npr. ni fizična sila, ni veriga kemičnih reakcij, pač pa oseba s svojo pametjo, svojo voljo, svojimi muhami; se razjezi, užalosti itd. — za ustvarjalce mita to niso metafore, ampak dobesedna resnica. Druga posebnost: čas, v katerem se dogaja, kar mit pripoveduje, ni naš zgodovinski čas, pač pa pračas ali bodočnost, ki ni del zgodovinske, skustvene bodočnosti. V pračasu je bil postavljen red vesoljstva, v onostransko bodočnost teži vesoljstvo. V pračasu so si bogovi razdelili ali pribojevali področja svojega delovanja in oblasti. Prav zato ker je mit pračasoven, predzgodovinski, je tudi nadčasen, nadzgodovinski in zato zmeraj sodoben. S pomočjo mitičnih obredov se človek vrne v pračas, v katerem se odigravajo dogodki, ki jih mit opisuje.

Miselnost, ki se po mitu izrazi, je predabstraktna, konkretna, poosebljajoča; izrazi se v podobah, simbolih, ne v abstraktnih pojmi. Poosebljene sile, ki so si v — zmeraj sodobnem — pračasu razdelili področja svoje oblasti in delovanja, so bogovi in boginje, ki zdaj določajo tok življenja, rasti, vremena itd. Vsled tega je mitološka miselnost silno konservativna, kajti zanjo je prazčetek vse odločil, dolžnost zgodovinskega časa in v zgodovinskem času živečega človeka je le podrediti se redu, veljavnemu od prazčetka. Konkreten primer mitičnega konservatizma je egipčanska umetnost, ki se je v treh ali štirih tisočletjih komaj spremenila.

Kako se človek podredi redu vesoljstva, ki ga mit izrazi? Odgovor: v verskih obredih. V verskih obredih ponovi in ponazori to, kar se je zgodilo v pračasu; s tem pračas in v njem določeni red posodobi, ali bolje, sam se v verskem obredu pomakne v pračas in sodoživi urejanje vesolja, ki se je v pračasu odigralo. Bacchanalia npr. niso le neka orgija, pač pa sodoživetje, ponovitev in ponazoritev predustvaritvenega kaosa, ko vesolje še ni bilo urejeno in organizirano. Staro leto je umrlo, starega časa ni več; novo leto, nov čas se po-

raja; svet sam in človek v njem se mora preroditi, če hoče imeti srečo v novem času. Preroditi se pa s tem, da sodoživi predustvaritveni kaos in ustvarjalno urejanje novega leta, novega časa. Zgodovine kot take mitični človek ne pozna, kajti novo leto je nov čas v novem svetu, stari čas in stari svet sta mrtva in pokopana in brez vpliva na novi svet. Absolutnega letoštetja mitični človek nima, ne morda zato, ker ne bi znal šteti ali si zapisovati letnic, pač pa zato, ker mu manjka pôjem zgodovine: novi kralj pomeni nov čas, drugačen čas, kot je bil za kraljevanja njegovega očeta. Pomladni obredi, v katerih igrajo vsaj v Palestini za časa Izraelcev in pred njihovim prihodom važno vlogo tempeljske vlačuge, omenimo kot drug primer. Bistven del pomladanskih obredov je bilo spolno občevanje s temi vlačugami, katerih naslov je qodašoth — svete. Eden od naslovov Aštarte, boginje rodovitosti, je qodaša — sveta vlačuga. Pri tem ni šlo za zadovoljevanje spolnosti, pač pa je moški zagotovil rodovitnost v novem letu sebi, svoji ženi, živini in polju, kajti tako se je podredil redu veselja.

Odmev urejevanja, ki naj bi se zgodilo v pračasu, brez dvoma najdemo v prvem poglavju Geneze: najprej je vladalo „tohu vabohu“, t. j. kaos. Nato je Bog začel razdeljevati in ločiti elemente: vodo od suhe zemlje, zvezde je „inštaliral“ na nebo, pod nebom napravil prostor za ptice, živalim odredil zemljo kot prostor, kjer naj žive itd.

Mit torej izrazi stvarnost, ki človekovim čutom ni dostopna, ima pa nanj stalni vpliv. Z njegovo pomočjo si človek izrazi red veselja in se temu redu podredi.

Mit še ni izumrl in dolgo ne bo. Kar pomislimo na moderne mite o virih zla. Po mnenju nekaterih so vsega zla v modernem svetu krivi Judje. — Spomnimo se na bedni ponaredek ruskega plemiča, v katerega pristnost mnogi še zmeraj sveto verjamejo, namreč Sionske protokole, ali na roman argentinskega pisatelja Huga Wasta „Zlato večnega Juda“ ali na Goebbelsove izbruhe v njegovem dnevniku. Drugim so vsega zla krivi framasoni ali komunisti. Nasprotnikom Cerkve je vsega zla kriva Cerkev ali Vatikan ali jezuiti. Konservativnim ka-

toličanom je kriva težav v Cerkvi trdovratna neposlušnost papežu, nekaterim liberalnim katoličanom se zdi, da je vsega kriva rimska kurija. Mitološka tendenca se ponavlja npr. pri ljudeh, ki ne vzamejo nobenega dogodka kot takega, kakršen je; nekaterim je npr. samo po sebi umevno, da je povzročila smrt obeh Kennedyjev neka zarota, v kateri so odločali komunisti ali ameriški kapital ali obe temni sili skupaj. Rusko revolucijo naj bi organizirali Sionisti, Vatikan naj bi bil kriv vsega, kar v Italiji ni prav, framasoni ali Judje so krivi vala nagote, ki se pojavlja v filmih. Imamo še višje vrste mitologije, npr. dialektični materializem, ki veruje v neizbežne, od vekomaj determinirane, od človeka neodvisne zakone zgodovine, katerim se moramo podrediti. Spoznanja teh zakonov so deležni le izvoljenci partije. To je mitologija, pa naj se še tako usti o svoji znanstveni podlagi. Da more privedi vera v neizbežne zgodovinske zakone do zavidljivo visoke mistike, vidimo pri Kocbeku, ko opisuje svoja občutenja združenja z zgodovino — s tem seveda nimam namena zanikati Kocbekovega katolicizma, kajti v mnogih katoličanih koeksistirata mitologija ene ali druge vrste in vera.

Mit, tako danes kot včeraj, nam daje namišljeni ključ do skrivnosti narave in zgodovine; ključ, ki nam nudi varnost, optimizem. Ta ključ me vsaj do neke mere osvobodi odgovornosti, kajti v naročju prekonaravnih, nadzgodovinskih sil, ki odločajo smisel mojega bivanja, ne morem zgrešiti prave poti. Tudi negativni miti o temnih silah zla, kakor koli jih že pojmujem, mi nudijo tolažbo, kajti dajejo mi prijetno zavest lastne čistosti in pravičnosti; osvobode me odgovornosti za zlo na svetu in tako ne čutim potrebe po spraševanju lastne vesti. Osvobode me dvoma o pravilnosti mojih nazorov in nazorov skupine, ki ji pripadam. Dajejo mi celo neko varnost in izgovor za nedelavnost, kajti z njih pomočjo si dopovem, da sem brezmočna, toda čista žrtev temnih sil, nad katerimi nimam kontrole — o, kako prijetno je včasih biti po krivici preganjan!

Mit ni rezultat znanstvene raziskave in dokaza, pač pa je predmet verovanja. Izrazi vero v sile, ki so prekonaravne nad-

človeške, ki pa determinirajo naše življenje. Ker je mit predmet verovanja, ga znanstven protidokaz ne more ovreči. Če sem dovolj močno prepričan, da so npr. komunisti za vsakim dogodkom ali potezo, ki škoduje moji skupini, bom znal te dogodke ali poteze tako interpretirati, da bo mojemu mitu zadoščeno.

2. Mit in razodetje

Mitologija je do zdaj srečala dva nasprotnika, ki ji kopljeta grob. Eden teh je skustveno-vzročno mišljenje, ki išče vzroke pojavov v naravi in človeku samem. Drugi sovražnik je zgodovinsko razodetje, ki ga nam nudi judovsko-krščanska tradicija.

Beg iz Egipta je osnovni element vsake poznejše demitizacije, tako judovske kot krščanske. V Izraelovem begu iz Egipta je Izraelov Bog zmagal nad bogovi: naravne sile, kot so faraon, Nil, Rdeče morje, razne živali, niso več bogovi, ampak navadne stvari, ki jih Bog aktivira, kadar in kakor jih hoče. Nil ima pod kontrolo, morje se mu umakne, faraon, ki je sam bog, zgubi borbo z njim. Izrael je svoboden, ni več podložen naravnim silam, kajti te sile so le orodje v rokah njegovega Boga, orodje za njegovo odrešitev in osvoboditev. Izraelov Bog je nad vsako silo in vsako usodo; razodene se, kadar se hoče in kakor se hoče: v zgodovinskih dogodkih ali v naravi; toda ni vezan ne na zgodovinske sile ne na naravo. Ni vezan na umiranje in zopetno porajanje časa; zato more dajati obljube za bodočnost, celo za daljno bodočnost, kot npr. Abrahamu. Izrael je svoboden, vsaj v osnovi; ni več brezmočna žrtev sil, ki ga obdajajo. Ker pa je svoboden, je odgovoren dejavnik, kajti Bog, ki ga je osvobodil, zahteva svobodno odločitev zase in svobodno soudeještvo v toku zgodovine.

Seveda to ne pomeni, da so se Izraelci nenadoma in dokončno otresli mitološke miselnosti. Ob begu iz Egipta so prejeli le prvo klico demitizacije; mnoge mitološke predstave

so jim ostale. Mitološko ozadje prvega poglavja Geneze smo že omenili. Mnoge obrede, ki imajo svoj izvor v njih ali mitološki preteklosti drugih narodov, so ohranili ali na novo sprejeli. Praznik opresnikov je npr. star kmetski pomladni obred. Toda ta obred so pozgodovinili: njegov glavni pomen ne obstaja več v praznovanju prihoda pomladi, marveč jih spominja na osnovno zgodovinsko dejanje njih Boga, ko jih je rešil sužnosti Egiptu in naravnim silam. Mitološke predstave se ohranijo v čas Nove zaveze; predstava npr., da so mnogih boleznih krivi demoni, ki človeka obsedejo. Mnogi eksorcizmi v NZ imajo brez dvoma to mitološko ozadje. Težko se je namreč prepričati, da gre npr. pri obsedenem dečku v 9. poglavju Markovega evangelija za kaj več kot za epilepsijo. Slovenska beseda božjast nas opozori na podobno mitološko miselnost naših prednikov. Sv. Pavel je prepričan, da prekonaravne osebne sile vodijo tek zvezda. Toda mitološka **osnova** je uničena: Kristus zmaga nad demoni in angeli, ki so gospodarili zvezdam in človeški družbi in posameznim ljudem; zdaj so le še jetniki v zmagoslavnem sprevedu vstalega Kristusa.

Mitološka miselnost ne zgine čez noč. Kot vidimo danes mitologijo združeno z najbolj znanstvenimi pogledi na svet, tako ostane mitologija tudi del predstavnega sveta v judovsko-krščanski tradiciji. Toda razlika med krščanstvom in komunizmom je v dejstvu, da je pri komunistih znanost v službi mita, medtem ko je v krščanstvu mit v službi razodetja, ki nas mita osnovno osvobodi. Mit v judovsko-krščanski tradiciji postane sredstvo lastnega uničenja. V Stari in Novi zavezi je prisiljen prevzeti vlogo predstave, izraževalnega sredstva, t. j. vlogo služabnika, ki ga razodetje uporablja.

Priznati je treba, da smo kristjani v teku stoletij bili žrtev mnogih mitov, toda dinamika razodetja je te mite stalno razjedala in puščala ob strani. Bilo bi nestvarno zanikati navzočnost mitične miselnosti v sv. pismu; prav tako nestvarno bi bilo označiti znake te miselnosti le kot metafore ali alegorijo, kajti sv. Pavel je bil prepričan, da še neodrešeni angeli vodijo tek zvezda in poganskih družb; evangelisti so bili pre-

pričani, da gre za izganjanje demonov, ko so opisovali eksorcizme. Težko je dvomiti, da so bile mnoge „čarovnice“ v srednjem veku in pozneje same prepričane, da so imele opravka s hudičem, kajti svojih abnormalnih psiholoških pojavov si niso znale razložiti drugače kot na način, po katerem jih je pojmovalo okolje. Evangeliji niso pisani zato, da bi nam dajali diagnoze raznih bolezni. Če je Kristus sploh hotel misliti in govoriti, je moral uporabljati predstave svojega časa in kraja. Toda predstave so le sredstvo razodetja, ne pa razodetje samo. Predstavni svet Kristusovega časa nam ne pomeni ničesar več, toda razodetje ostane: Bog nas je v Kristusu osvobodil, nikomur več nismo podložni, le njegovi svobodni otroci smo. Razodetje se mora posluževati miselnih kategorij raznih dob in kultur, kajti brez njih ne more biti ne pojmovano ne proglašeno. Toda ostane vzvišeno nad njimi, kot je Bog nad človeško mislijo in besedo, po kateri se izrazi. Demitizacija je v bistvu božjega razodetja, kajti ábotno je misliti, da bi mogla še tako vzvišena človeška misel ali beseda izraziti božjo misel na način, ki ne bi bil potreben večje popolnosti. Razodetje samo sili iz oklepov, v katere ga mora, če ga hoče kolikor toliko dojeti, vkleniti človeška misel in beseda. Tako zmeraj obstaja nevarnost, da identificiramo razodetje z mislimi in besedami, v katerih ga izrazimo. Če se tej nevarnosti ne ognemo, ga mitiziramo, kajti podvržemo ga človeškemu elementu in krajevno in časovno pogojenim miselnim kategorijam in predstavam. Razodetje ni vezano na predstave ljudi, ki so pisali knjige Stare in Nove zaveze, in vezano na kozmologijo pisca prvega poglavja Geneze, ni vezano na medicinsko znanje ali neznanje sv. Luka ali sv. Marka, niti ni vezano na miselne kategorije zgodovinskega Jezusa samega. Bistvo razodetja ostane isto, toda ne smemo misliti, da je to bistvo adekvatno izraženo v kakršni koli formuli ali veroizpovedi ali dogmi. Zmeraj ostane skrivnost, ki se veroizpovedi in dogem poslužuje kot izraznih sredstev. Ta sredstva bodo zmeraj ostala neadekvatna, zmeraj bodo potrebovala spopolnjenja, toda vsaka nova formula, vsaka nova veroizpoved, vsaka nova dogma bo v najboljšem

primeru le manj neadekvatna. Kajti ne verujemo v dogmo, ne verujemo v sv. pismo, ampak verujemo v Boga, ki nam po sv. pismu, po dogmi, po veroizpovedi govori.

3. Transkategorizacija

Tako smo dospeli do širšega problema, kot je demitizacija. Kajti demitizacija je le odtенок globlje potrebe — potrebe po transkategorizaciji. Ko razodetje preide iz enega kulturnega kroga v drug kulturni krog, iz ene civilizacije v drugo, ga moramo prepojmiti po miselnih kategorijah nove civilizacije, če hočemo, da bo njej razodetje kaj pomenilo. Cerkev ima v delu transkategorizacije pravzaprav malo skušnje. Uspešno jo je izvedla do zdaj le enkrat. V dobi med Kristusom in Avguštinom je razodetje prepojnila iz judovskih v grške miselne kategorije. Ko je v zgodnjem srednjem veku spreobračala barbare, ji tega dela ni bilo treba opraviti, kajti barbarom je posredovala ne le razodetje, ampak tudi miselno obleko, v katero se je razodetje v teku časa odelo, namreč grško-rimsko kulturo. Pozneje je napravila poskus na Kitajskem, a ta poskus je na žalost spodletel. Katastrofa, ki je doletela jezuitski misijon na Kitajskem, je slična katastrofi, ki bi nastala, če bi se v prvem stoletju posrečilo jeruzalemskim prenapetežem vsiliti judovske predpise Pavlovim cerkvam.

Pri transkategorizaciji ne gre le za prevod formul iz enega jezika v drugega, ne gre le za prevod sv. pisma iz hebrejščine in grščine v moderne jezike, ne gre le za moderne pedagoške prisposobe, izraze in metode, pač pa za prelitje razodetja iz enega miselnega sestava v drugega, iz ene kulturne atmosfere v drugo, iz enega svetovnega nazora v drugega. Judovska miselnost je bila drugačna od grške, moderna evropska miselnost se odmika od grške, kitajska ali afriška miselnost je drugačna od evropske. Naj omenim nekaj primerov. V Janezovem evangeliju (10, 30) pravi Jezus: „Jaz in Oče sva eno“. Sv. Avguštin vzame to vrstico kot dokaz, da je Kristus iste narave kot Oče (In Joann. Ev. XLVIII, 8). Ima Avguštin

prav? Da in ne. Ozko eksegetsko nima prav, kajti v kontekstu govori Kristus o svojem odrešilnem delu. Evangelist hoče povedati, da je Kristus združen z Očetom v svojem odrešilnem delu. Torej ne trdi, da je Kristus iste narave z Očetom. Toda vendar ima Avguštin prav. Kajti v grškem miselnem sistemu izrazi to, kar izrazi Janez v nekem drugem miselnem sistemu. Za Avguština je narava stvari najvažnejša. Sv. Tomaž je isto misel izrazil v aksiomu: „Operatio sequitur esse“. V Janezovem miselnem sistemu pa je dejavnost osnovna miselna kategorija; po naravi stvari ne vpraša; če bi se bavil s Tomaževim aksiomom, bi ga postavil na glavo, „esse sequitur operationem“. Če torej trdi, da je Jezus združen z Očetom v odrešilnem delu, pomeni to, prevedeno v Avguštinov in Tomažev sistem, da je iste narave z Očetom. Miselni skok od Janeza do Avguština je ogromen; kako ogromen, nam pričajo vse kristološke kontroverze od Arija naprej.

Drug primer: transsubstanciacija. Če bi vprašali Korinčani Pavla, kaj misli o transsubstanciaciji, bi jih ne razumel. Beseda bi mu bila prazna in brez pomena, kajti njegov miselni svet je bil dinamičen, ne esencialističen. Pri Evharistiji mu gre zato, da kristjani res srečajo Kristusa in živijo v Kristusu. Srednji vek je mislil v grških miselnih kategorijah. Če je hotel ohraniti razodetje, da v evharistiji srečamo Kristusa in po njem Boga Očeta, je moral izraziti to razodetje v esencialističnih kategorijah — *substantia*, *accidens* itd. Toda danes se smemo vprašati, ali ima govorjenje o transsubstanciaciji še smisel. Kruh nam ni več spojitev „*potentiae*“ in „*formae substantialis*“, pač pa produkt fizično-kemičnega procesa. Moderni človek komaj še misli v kategorijah substance in accidentov v zvezi s fizičnimi in kemičnimi pojavi. Torej mu je beseda transsubstanciacija prazna beseda. To seveda ne pomeni, da mu je Evharistija prazna beseda. Toda zahteva, da ostajamo pri isti formuli, vzbuja vtis, da razodetje zahteva od nas sprejem neke filozofije, ki mnogim ni več aktualna in o kateri se Pavlu še sanjalo ni. Dogma o transsubstanciaciji bo ostala zmeraj resnična. Toda ljudem, ki ne sprejmejo sholastične filozofije kot edino resnične in pravilne — in ni ni-

česar v razodetju, kar bi nas vezalo nanjo — je ta beseda prazna.

Tako obenem moramo in ne smemo vezati razodetja z miselnimi sistemi. Moramo, ker brez miselnih sistemov razodetja pojmovati ne moremo; ne smemo pa pripisovati iste obveznosti in večnosti miselnemu sistemu, katero pripisujemo razodetju. Vse prepogosto najdemo v krščanstvu težnje po preveč trdni povezavi miselnih ali družbenih sistemov z razodetjem. Jeruzalemski kristjani so zahtevali od vseh kristjanov, da se drže judovskih postav; Bossuet je bil prepričan, da je sociološka ureditev, ki jo je predstavljal l'ancien régime, najbolj po božji volji; nemški pietisti so obenem s požitvijo protestantizma hoteli ohraniti stari družbeni red. Zanimivo je, da je bil Engels doma v Wuppertalu, ki je bil najmočnejši center pietizma. Kristjani smo vse prepogosto „laudatores temporis acti“, zato nas čas prehiteva in potem ga vsi zasopljene skušamo ujeti za rep. Trditev, da je vera opij za ljudstvo, ni resnična, če govorimo o bistvu vere; toda fenomenološko, zgodovinsko je ta trditev držala v 19. stoletju za mnoge krščanske kroge. Siliti Sv. Duha v službo nekega pojma naravnega prava, ki je preživel svojo uporabnost, pomeni iz Sv. Duha ustvarjati mit.

Transkategorizacija je potrebna, če hočemo, da bo imelo razodetje še smisel za sedanji in bodoči svet. Tej nalogi se Cerkev ne more odtegniti, pa naj bo še tako boleča. Je seveda nevarno opravilo. Največja nevarnost je v tem, da vzamemo — nehote in nevede — moderno miselnost kot merilo razodetja in s tem oropamo razodetje vsaj dela njegovega bistva. Nevarnost obstaja, da postanemo žrtve raznih modernih mitov. Nekateri katoličani tako imenovane liberalne struje vse preveč naivno sprejemajo mit 19. stoletja, ki je optimistično pridigal vero v neizbežni napredek človeštva. Mislim, da pojava, kot sta bila Stalin in Hitler, vendar zadostujejo, da nas ozdravijo naivnega optimizma. Kocbek se je hotel otresti — in v tem je imel prav — med katoličani razširjenega mita integralizma, ki je hotel posvetiti in ovekovečiti zastarele družbene oblike, toda naivno je požrl vabo marksističnega

mita. Bultmann hoče očistiti krščanstvo raznih ostankov mitološke miselnosti, toda brez pomislekov sprejme mit hermetično zaprtega, Bogu nedostopnega sveta.

Kaj naj nam bo merilo pri delu transkategorizacije? Odgovor: celotno razodetje. Sistem, ki izključi kak aspekt razodetja, je nezadosten. Možno je, da tega ne bomo zaznali takoj, toda odprta debata — dialog — nam bo omogočila odkritje napak in nedostatkov.

Kaj moremo praktično napraviti — v dušnem pastirstvu? Naj se zaveda ali ne, vsak dušni pastir vsaj do neke mere transkategorizira razodetje s tem, da ga skuša približati ljudem, ki so mu zaupani. Prva potreba je čut za svet, v katerem živimo. Svet moramo soditi in gledati tak, kakršen je; pojave v svetu take, kakršni so, ne kakršni naj bi bili v luči miselnih in družbenih predsodkov, ki ne veljajo več. Vzemimo paralelen primer iz področja kulture: mnogi se danes pritožujejo, da „masovni človek“ nima smisla za literaturo, umetnost itd. Dokazov za to dejstvo mrgoli: ljudje malo berejo, resna glasba jih ne privlači, če hoče film doživeti uspeh, skoro mora biti umazan itd. Toda ali niso naša umetnostna in literarna merila vse preveč pogojena po umetnosti in literaturi preteklosti? Literatura in umetnost sta bili — podzavestno — namenjeni družbeni eliti, ki je bila le majhen del celotne družbe. Razširjenje pismenosti na vse sloje — dobro se je spomniti, da je to še zelo svež pojav — in drugi nedavni družbeni premiki pa so privedli nove sloje do soodločanja tako v politiki in gospodarstvu kot v kulturi. Nimamo pravice zahtevati od novih slojev umetnostnega in literarnega čuta, ki bi bil enak čutu bivše elite. To nikakor ne pomeni, da je delavec zmožen ceniti le umazane filme in dnevne popevke; ne pomeni, da se moram vdati v dejstvo, da bo masovni človek vedno ostal nedostopen resni umetnosti. Vprašati se moram, če je elitna umetnost, katere smo vajeni, končna in edino veljavna oblika umetnosti. Ni prav nič čudnega, če umetnost, ustvarjena za en sloj, ne nagovori in ne ustreza novemu sloju, ki dorašča v družbeno soodločanje. Tudi novi sloj, tako imenovani masovni človek, ima čut za umetnost; a resne umetnosti, ki bi ga

res nagovorila, ki bi mu res nekaj pomenila, je še silno malo. Pomanjkanje čuta za svet, v katerem živimo, nikakor ni monopol kristjanov.

Še večja potreba je odprtost Bogu, ki je resnični vir svobode, ne le zunanje, ampak tudi notranje: odprtost Bogu me bo osvobodila sebičnosti, želje po telesni in čustveni lagodnosti. V Bogu bomo našli svobodo, ki je ustvarjalnost, ne prazna gesta; svobodo, ki je ustvarjalno trpljenje, ne solzava melodrama; optimizem, ki ni osnovan na iluzijah, samozavest, ki pa ni slepa do lastne šibkosti in slepote, ponižnost, ki ni klanjarija, gotovost, ki ni otrdelost, razsodnost, ki ni skepticizem, vdanost načelom, ki mi pa ne postanejo miselna kletka, priznanje dejstev v vsej njihovi dvoumnosti, ki pa ni relativizem, sreča, ki ni čustvena zanesenost, realizem, ki ni kompromisarstvo, odpustljivost, ki ni potuha, rahločutnost, ki ni občutljivost, pogum, ki ni zaletelost, zavest mejá lastne zmogljivosti, ki pa ni izgovor za nedejavnost in neodgovornost.

Le tako bomo preprečili, da naš Bog ne bo postal mit in da naša vera ne bo postala opij za ljudstvo.

Kje in koliko!

Leta 1967 je izšla v Zagrebu knjiga Večeslava Holjevca: Hrvati izvan domovine, kjer pove, da je Slovencev 340.000 emigrantov. Drugod bomo našli število 760.000, kar naj bi bilo dejansko število izseljencev slovenskega rodu.

Odkod tako velika razlika? Kriv je način štetja v zapadnem svetu, zlasti v Severni Ameriki. Že v Angliji pod pojmom „nacionalnost“ razumejo državno pripadnost, kar je prešlo

v Ameriko, kjer ob ljudskem štetju vprašajo, h kateri narodnostni skupini šteje svojo pripadnost oziroma odkod prihaja njegov rod. Ker „nacionalnost“ smatra kot pripadnost državi, pove s ponosom, da je slovenskega rodu. Odtod je slišal dr. M. Držečnik, mariborski škof, da je v Chicagu 50 tisoč Slovencev, z okolico pa 150 tisoč. Tudi dr. Kacin iz Gorice je ob zadnjem obisku zvedel, da računajo v Clevelandu 40 do 80 tisoč Slovencev. Tako kmalu naračunamo v Zedinjenih ameriških državah 400 tisoč Slovencev. Ako bi sodili število le po onih, ki govore slovensko, se bo število zmanjšalo. Morda ostane zares le edini kriterij narodna zavest.

Najti točne podatke, koliko je res Slovencev v svetu, ni lahko. Tudi sedaj jih vse države, kamor prihajajo za stalno ali začasno, registrirajo le kot Jugoslovane. Zato list „Naša luč“ pogosto poziva, naj izseljenec na vprašanje najprej pove, da je Slovenec, šele potem, da je jugoslovanski državljan. Drugi kriterij so priimki, vendar se zlasti v obmejnih krajih lahko zamenja, saj se med seboj priimki mešajo.

Na konferenci v St. Gallenu lani oktobra so bili podani podatki, ki jih vsaj deloma prinašamo. Statistika nosi datum 30. 6. 1969.

Nemčija: V tem času je bilo vseh delojemalcev iz Jugoslavije 226.300 kar je približno četrtnina vseh tujih delavcev — 1,372.000. Tako so Jugoslovani takoj za Italijani po številu. Nemci sami sodijo, da je dve tretjini med temi Hrvatov, Slovencev naj bi bilo 15 %. Po drugih seznamih smo takrat našli 45 tisoč Slovencev, kar se je pa naglo dvigalo in moremo reči, da letos lahko računamo z nad 50 tisoč. Dušno pastirsko skrb zanje nosi 7 duhovnikov.

Dne 29. julija 1969 je bila sklenjena med Jugoslavijo in Nemčijo nova pogodba v socialni zaščiti, ki je bila 14. avgusta ratificirana. V glavnem postavi tujega delavca na isto stališče kot domačina. Podobne pogodbe je Nemčija sklenila že prej s Turčijo, Grčijo, Španijo in Portugalsko. Podatki o zaposlitvi so prav tako za celotno Jugoslavijo: v glavnem so tudi Slovenci zaposleni pri gradnji, v kovinski industriji in zlasti ženske kot hišne pomočnice v bolnišnicah ali privatnih

domovih. Po starosti je 50 % med 25 in 35 leti, 29 % med 35 in 45 leti, le 10 % nad 45 leti in 11 % pod 25 leti. Tudi je bil pred leti zelo majhen odstotek neizučenih delavcev — ker niso bili sprejeti — kar se pa sedaj spreminja, dasi država teži, da bi dobila čim več poklicnih delavcev.

Upoštevati moramo, da v teh številkah ni onih Slovencev, ki so že sprejeli nemško državljanstvo, niti ne starejših izseljencev, saj vemo, da je bila slovenska emigracija v Nemčiji pred drugo vojno zelo močna. Pri razmerah, kakor so danes, pa število slovenskih izseljencev v Nemčiji hitro raste.

V Švici računamo nad 2000 Slovencev, v glavnem so tja prišli v zadnjih letih. Zaposleni so v raznih tovarnah in v bolnišnicah. Zanje skrbi le 1 duhovnik.

(Bo še)

KRONIKA

Romanje

V Lurd bo vseslovensko romanje v dneh od 5. do 12. julija letos. Bo to prvo slovensko romanje z bolniki, ki ga bo vodil ljubljanski nadškof dr. J. Pogačnik. Udeležo se romanja tudi Slovenci iz zamejstva in zdomstva.

Dušnopastirski tečaj

Ta tečaj zamejskih in izseljenskih duhovnikov bo letos v Domu duhovnih vaj v Trstu od 18. do 20. avgusta.

Caracas

(Pismo je prišlo kasno, pa ga zaradi zanimivosti priobčujemo)

Kar se tiče praznovanja božiča pri nas, bi tole pripomnil: Med Slovenci ga posebej ne bomo praznovali. Do sedaj smo imeli skupno polnočnico, sedaj tudi te ne bomo mogli imeti.

Na venezolanskih župnijah je božič zelo slovesno pripravljen in doživet. Pripravijo ga s slovesnimi zornicami „aguinaldos“, kjer že prepevajo tipične božične pesmi imenovane prav tako „aguinaldos“. Začno se 16. decembra. Navadno so zgodaj zjutraj ob 4. ali 5. uri. Zadnje čase so nekateri župniki prenesli te maše na večer in pravijo, da imajo večji pastoralni učinek, ker zjutraj prihaja malo ljudi, zvečer pa veliko več. K tem mašam spada tudi „drsanje“ po cestah (ali kotalkanje). Otroci se drsajo po ulicah, celo odrasli — kot pri nas na ledu, tu po cestah z drsalkami na kolesih. Posebne skupine, imenovane „aguinalderos“, pa hodijo od hiše do hiše pod okni prepevat razne „kople“ in popevke, imenovane „gaitas“ pomešane z verskimi „aguinaldos“. Večkrat zapoje tudi v cerkvi pri zornicah. Rabijo tudi inštrumente kot kitaro, malo kitaro (cuatro), ki se je lahko nauče, boben, ropotuljice (maracas) in „forruco“, kar je nekak boben, po katerem se ne tolče, pač pa pritiska s palico, kar da poseben zvok. Z božičem se navadno konča božično razpoloženje. Mnogo dajo Venezolanci na darila. Vse kupuje in daruje. Tudi darilom pravijo „aguinaldos“.

St. Gallen (Švica)

Tu je bila XXIII. seja mednarodnega katoliškega odbora za evropsko emigracijo v času od 21. do 23. oktobra 1969. Poleg rednih članov so bili še predstavniki mednarodnih dobrodelnih organizacij, predsedniki raznih delavskih ustanov in ministrstev, predstavnik jugoslovanske ambasade v Bonnu in v Zürichu. Slovence sta zastopala dr. J. Zdešar in I. Kunstelj, Hrvatke g. Vladimir Stanković, Srbe pa škof Lavrentije kot pravoslavni škof za zapadno Evropo in Avstralijo. Seja se je v celoti ukvarjala z emigracijo iz Jugoslavije.

V treh dneh so podali referenti iz posameznih evropskih držav podatke o emigrantih iz Jugoslavije, posebej pripravljene referate, nakar je sledila razprava. Namen je bil, da bi obravnavali poleg številčk in statistike tudi vprašanja, ki so posebna v vsaki državi in se najde rešitev v človečanskem

in krščanskem ravnanju z delavci iz Jugoslavije in da se doseže pravna in dejanska enakost z domačini. Dosti jasno je bilo, da so emigranti v različnih položajih po raznih državah. Ni mogoče reči, da so isti zakoni za tuje delavce, niti niso enake plače, so zapostavljeni in različno sprejeti.

Pariz

Dne 18. in 19. novembra je bil v Parizu v prostorih tajništva škofovske konference poseben sestanek vseh narodnih direktorjev za Evropo. Obravnavali so instrukcijo o izseljencih ter njeno realizacijo. Slovence sta zastopala g. N. Čretnik in I. Kunstelj.

Zagreb

Kot znano, so tudi Hrvatje dobili svojega direktorja za emigracijo v osebi g. Vladimira Stankovića, ki je bil dosedaj župnik pri Sv. Blažu v Zagrebu, prej pa še tajnik kardinala Šeperja, dokler je bil v Zagrebu. Na seji škofovske konference sredi novembra je bil izbran tudi kot tajnik izseljenske komisije. Odšel je takoj na pot, da obišče in uredi dušno pastirstvo za Hrvate. Kadar mu je čas dopuščal, je obiskal tudi slovenske duhovnike in se z njimi razgovoril. Za Slovence pa je bil na isti seji izbran kot tajnik slovenske komisije I. Kunstelj.

Ljubljana

V Lusako (Zambia) je odpotovala 27. decembra prof. Kristina Mlakar. Zvečer 22. decembra ji je v ljubljanski stolnici kot novi misijonarki podelil križ ljubljanski nadškof. Izhaja iz enajstčlanske družine v Bohinjski Češnjici. Dva brata študirata bogoslovje. Brat Janez je na Irskem, da se pripravi za isti misijon. Imela je tudi lepo slovo od domače župnije. Poleg priprave katehumenov bo poučevala tudi fiziko in matematiko.

V „Družini“ 11. januarja letos pripoveduje I. Merlak svoje vtise s potovanja po Argentini. Opazil je napredek in tudi

popravit sliko, ki jo mnogokrat prinašajo evropski časopisi in je enostranska.

Buenos Aires

O kulturno-političnih razmerah na Koroškem je podal pregledno podobo v javnem razgovoru pred številnim občinstvom na 9. kulturnem večeru 4. oktobra 1969 župnik Vinko Zaletel, ki deluje med Slovenci na Koroškem. Bil je na obisku v Buenos Airesu in se je kot prijatelj Slovenske kulturne akcije prav rád odzval njenemu povabilu, da odgovori na vprašanja, ki nas posebej zanimajo.

Vinko Zaletel je na dr. Debeljakova vprašanja in misli razlagal in pojasnjeval koroško politično, predvsem kulturno delo. Dobro je informiral o vseh bistvenih vprašanjih, ki slovenskega izobraženca v Argentini zanimajo: o ljudskem štetju in problemih ob njem, o Slovenski državni gimnaziji v Celovcu, o slovenskem šolstvu na Koroškem sploh, o prosvetnem delu še posebej; o Mohorjevi družbi in Korotanu; o političnem predstavnštvu koroških Slovencev; o sodelovanju z domovino in o razmerju do nje; o izmenjavi prosvetnih prireditelj z domovino. Posebno se je pomudil na Debeljakova vprašanja ob reviji Mladje, kar je udeležence tega večera še posebej zanimalo. Za sklep je informiral o gostovanju z Vombergarjevim Martinom Krpanom po Sloveniji, ki ga je izpeljal s svojimi koroškimi igralci.

Razgovor, ki ni bil golo zastavljanje vprašanj in niz pritrdilnih ali zanikalnih odgovorov, marveč živahno razpravljanje dveh dialogantov pred publiko o vprašanjih, ki so za nas pereča in sodobna, je vsem navzočim zanesljivo po izkušenem poznavalcu prikazal položaj naše Koroške, tokrat v besedi, dočim jo v sliki Vinko Zaletel kaže po naših domovih v veliko zadovoljstvo slovenske skupnosti v Argentini. Zaletel s svojim obiskom med nami opravlja plemenit in žlahten posel, za katerega smo mu iz srca hvaležni.

Ker se je mudil v Buenos Airesu tudi slovenski dušni pastir v Belgiji in Holandiji gospod Vinko Žakelj, je Kulturna akcija tudi njega naprosila, naj bi v drugem delu večera spre-

govoril v razgovoru z vodjem teološkega odseka dr. Mirkom Gogalo o problemih, s katerimi se srečuje pri svojem delu med Slovenci, še posebej pa o tako sodobni problematiki holandske Cerkve. Vinko Žakelj se je našemu vabilu z veseljem odzval. Razgovor z njim je pokazal tole:

Holandska Cerkev velja danes za avantgardistično in je na čelu reformnega gibanja v katoliški Cerkvi za njeno usodobljenje v naš čas. Žakelj, ki se zaradi svojega pastirovanja med Slovenci v Belgiji in Holandiji spozna v tej deželi, pravi o Holandcih, da so odkriti, iskreno demokratični, ničesar ne prikrivajo. Katolištvo je pri njih v stalnem in velikem porastu: od 20 odstotkov pred desetletji zajema danes že 50 odstotkov celotnega prebivalstva. Holandska je tudi misijonsko najbolj prizadevna dežela: ob nedavnem sestanku holandskih škofov se jih je zbralo 70; samo 4 so bili iz Holandske, vsi drugi Holandci iz misijonskih dežel. Holandci živijo intenzivno versko življenje, odtod tako živo zanimanje za vero, ki naj bi bila v skladju s sodobnim razvojem sveta in življenja. Ne poznajo antiklerikalizma. Resne misli je Vinko Žakelj podal tudi o diskutiranem holandskem katekizmu, ki po njegovo vsebuje mnogo dobrega, ni pa pisan za eksport. Pomudil se je ob evharističnem gibanju, o liturgičnih spremembah pri maši, o skupni spovedi ip. O vseh teh pojavih, ki se vedno bolj širijo in zajemajo vedno širši krog vernikov tudi po drugih deželah, smo na našem večeru dobili avtentično pričevanje. Žakelj se je izkazal kot dober poznavalec tega gibanja v Cerkvi, ki izhaja iz zatrdila: dozdej smo katoličani preveč in le enostransko poudarjali načela; zdaj gre za življenje in uvažanje evangelija med množice; za življenje s Kristusom; govorili smo samo o pokorščini, ne pa o svobodi in odgovornosti božjega ljudstva; v osnovi vsega našega življenja mora biti ljubezen. Zanimive so misli našega gosta o celibatu, o kardinalu Suenensu, o postu za božič in veliko noč.

Razgovor je bil izredno zanimiv. Vinko Žakelj je naše poslušalce na večeru osvojil z jasnimi sodbami in plastičnimi opisi, z živim pričevanjem modernega reformnega gibanja v Cerkvi.

V škofijo se je vrnil: *Dr. Stanko Janežič*, ki je doslej služboval v Trstu. Nastavljen je bil za stolnega kaplana in za spirituala v dijaškem semenišču. Za pomoč v dušnem pastirstvu je bil dodeljen semeniški duhovnik *Jožef Gomboc* župniji Pečarovci in Kančevci.

Stalno upokojen: *Feliks Podpečan*, župnik v Makolah, biva v Makolah.

Nadaljnja imenovanja: *Dr. Franc Plemenitaš*, župnijski upravitej pri Sv. Miklavžu ob Dravi in predavatelj teološke fakultete, je bil imenovan za prosinodalnega sodnika mariborskega cerkvenega sodišča. *Jožef Smej*, stolni kanonik, je bil prav tako imenovan za isto funkcijo. *Fakin Anton*, stolni kaplan v Mariboru, je bil prestavljen za kaplana k Sv. Križu na Slatini. *Kreslin Martin*, župnijski upravitelj v Pamečah, je bil umeščen za župnika iste župnije. *Novak Janez*, župnijski upravitelj v Št. Janžu pri Dravogradu, je bil imenovan za župnika istotam. *Seruga Anton*, župnijski upravitelj na Cankovi, je bil imenovan za soupravitelja župnije Muta ob Dravi in za soupravitelja župnij Pernice in Sv. Jernej nad Muto.

Jubilanta bosta v l. 1970: *Kranjc Marko*, biva v Rimu, rojen 11. 5. 1888, ordiniran 14. 9. 1910, je biseromašnik in *Ferk Mihael*, župnijski upravitelj v Cezanjevcih pri Ljutomeru, roj. 14. 10. 1897 v Slovenjem Gradcu, ordiniran 11. 7. 1920, je zlatomašnik.

Za častna prelata sta bila 1. maja 1969 imenovana: *msgr. dr. M. Jezernik*, rektor filozofskega instituta rimskega zavoda De Propaganda fide, in *msgr. dr. J. Belej*, uradnik Kongregacije za širjenje vere. Čestitamo!

Umrli: 15. decembra je umrl v Sevnici ob Savi *Leopold Kavčič SDB*, župnijski upravitelj v Sevnici, roj. 15. 11. 1914 v Gornji Radgoni, v mašnika posvečen 21. 11. 1948 v Cordobi v Argentini.

18. decembra je umrl v župniji Forst pri Wolfsbergu na Koroškem v celovski škofiji *Jože Mihelič*, župnijski upravitelj, duhovnik mariborske škofije, rojen 28. 3. 1909 v Trstu, v mašnika posvečen 3. 7. 1938 v Mariboru.

24. decembra v Ljubljani umrli *dr. Uinko Močnik* je bil duhovnik mariborske škofije.

25. decembra 1969 je umrl v bolnišnici v Murski Soboti *Alojzij Šoštarec*, upokojeni župnik v Turnišču (Prekmurje) in dosluženi dekan dekanije Lendava, rojen 6. 8. 1910 na Tišini, v mašnika posvečen v Mariboru 8. 7. 1934. R. I. P.

Osebnne spremembe: *Rafael Lešnik*, stolni kanonik v Ljubljani, je bil imenovan za člana duhovniškega sveta in za člana škofijskega in medškofijskega pastoralnega sveta. *Anton Slabe*, kaplan v Šenčurju, je bil imenovan za upravitelja iste župnije. *Karel Babnik*, župnik na Homcu, je bil imenovan za soupravitelja nove župnije Radomlje.

Umrli so: 1. decembra 1969 v Šenčurju *France Uavpetič*, šenčurski župnik, prodekan in duhovni svetnik, star 78 let. Rodil se je 29. marca 1891 v Podgorju pri Kamniku. Posvečen je bil 16. julija 1914.

16. decembra je v Ljubljani umrl *p. Modest Golia OT*. Rodil se je v Ljubljani 12. aprila 1916. Posvečen je bil 7. junija 1941. Zaradi pogostih bolezni je prosil za pokoj, ki ga je preživeljal v frančiškanskem samostanu v Ljubljani.

18. decembra je umrl v domu za upokojene duhovnike v Kamniku *Kristijan Cuderman*. Rodil se je 24. decembra 1896 v Tržiču. Pred 4 leti ga je zadela kap.

22. decembra v bolnišnici na Golniku *Anton Petrič*, župnik in dekan na Breznici. Rodil se je 31. maja 1903 v Podmilju, župnija Polšnik. Posvečen je bil 29. junija 1930.

22. decembra je umrl v Domu onemoglih na Bokalcih *Jožef Klemenčič*. Rodil se je 18. septembra 1892 v Podgori, župnija Dol pri Ljubljani. Posvečen je bil 1. 1916.

24. decembra je umrl v frančiškanskem samostanu v Ljubljani *doktor Uinko Močnik*, redni profesor cerkvenega prava na teološki fakulteti. Rodil se je 10. januarja 1889 v Cegentincih. Posvečen je bil 30. junija v Mariboru.

Naj počivajo v miru!

Duhovniški jubileji v l. 1970: Zlato mašo bo imel letos *Franc Blažič*, župnik v pokoju v Kolovratu, biserno mašo pa *Franc Šmit*, župnik v Kovorju, ki je bil posvečen l. 1910 v Jeruzalemu.

Ljubljanska nadškofija je imela 1. 1. 1970 283 aktivnih duhovnikov, v pastoračiji ne deluje 30 duhovnikov, t. j. 10 %. Število župnij pa je 290. Potrebe po duhovnikih rastejo, doma v industrijskih krajih, zunaj med izseljenci. Duhovniškega naraščaja zunaj ni več. Zato je prosil ordinarij redovnike, naj pomagajo reševati vprašanje dušnih pastirjev za inozemstvo. V nadškofiji je 122 bogoslovcev, v prvem letniku 7 in trije pri vojakih. Mariborska škofija ima 129 in Koper 49 bogoslovcev.

KOPER

Imenovan je bil: Prodekan *Franc Govekar* za dekana toliminske dekanije.

V ljubljansko nadškofijo je odšel službovat in prevzel upravo župnije Lesce msgr. *Franc Stegel*.

Prezbiter *Franc Raspor* je nastopil kaplansko službo v Bovcu.

Duhovniški jubileji v l. 1970: Srebrno mašo bodo imeli trije duhovniki: *Franc Gantar*, župnik v Rebreljah; *Branko Rudež*, župnijski upravitelj v Vrhpolju in profesor v malem semenišču ter *Joško Skok*, župnijski upravitelj na Pregarjah.

AMERIKA

Pittsburgh, Pa. 19. septembra je tu umrl bivši župnik fare Marije Vnebovzete: g. *Matevž Skebe*. Pokojni se je rodil 12. sept. 1883 v Dolnjem jezeru pri Cerknici. V Ameriko je prišel l. 1901. Posvečen je bil l. 1911. Bil je po raznih župnijah. Od l. 1934 pa do 1965 je bil župnik pri Mariji Vnebovzeti v Pittsburgu. Pogreb je bil 23. septembra. R. I. P.

Lemont: 10. oktobra je tu umrl p. *Janez Trinko*. Rodil se je v Chicagu 17. marca 1907. V frančiškanski red je vstopil 29. avgusta 1927; bogoslovje je študiral v Ljubljani. Bil je po raznih slovenskih župnijah v ZDA. R. I. P.

Bridgeville: Prav je, da se spomnimo župnije Sv. Barbare v našem kraju. Vodi jo danes g. *Jože Cvelbar* in je še zaznamovana kot slovenska župnija. Za diamantni jubilej je prišel ljubljanski pomožni škof dr. S. Lenič, ki je 3. septembra tam maševal.

DRUGA ŠTEVILKA „OMNES UNUM“

Kot drugo številko „Omnes unum“ za leto 1970 dobijo vsi redni naročniki v teku meseca marca „Navodilo za dušno pastirstvo izseljencev“. Je to instrukcija, ki jo je izdala Kongregacija za škofo.

OMNES UNUM — vez slovenskih duhovnikov v zamejstvu ♦ Izdaja in ureja: Konzorcij lista „Omnes unum“, Via della Sagrestia 17, 00120 Citta del Vaticano ♦ Upravo lista vodi in ga tiska: Družba sv. Mohorja v Celovcu ♦ Za list odgovarja: dr. Janez Polanc. (Naslov obeh je: Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt, Austria, Europa)

